

A TENGERPART

NAPILAP.

V. évfolyam.

FIUME, kedd, 1908. július 7.

140. szám.

Kiadóhivatal (telefonszám 229)
Vicolo dell' Ospedale, Wurzer ház I. emelet.
Szerkesztőség és fők-kiadóhivatal (telefonszám 954)
Susák Uskočka ulica 54. II. emelet.
Nyomda telefonszáma (sürgős esetekben) 920.

Előfizetési ár:
Egész évre . . . 24 kor. Negyedévre . . . 6 kor.
Félévre . . . 12 kor. Egy óra . . . 2 kor.
Egyes szám ára 6 fillér.

HIRDETÉSEKET
a kiadóhivatal mérsékelt áron számít.
Hivatalos hirdetések 6 hasábos petit sorja 40 fillér.

A fiumei sajtópolitika.

Korcsmáros Nándor, A Tengerpart volt felelős szerkesztője, aki több hónappal ezelőtt Fiuméból távozván Budapesten a „Pesti Hirlapnál” teljesít hivatást Fiume érdekében, a a lap vasárnapi mellékletének vezető helyére cikket irt a fiumei sajtópolitikáról, amelyben érdekesen mondja el a kormányzó szerencsétlen regebbi vállalkozásait és legujabb kísérletét. Egyes adatoktól eltekintve amelyek jóhiszemű tévedésből helytelenek, a közlemény tele van igazsággal. A cikket egész terjedelmében itt adjuk közre.

A fiumei kormányzó váltig fogadkozott, megint és megint, hogy a fiumei sajtóviszonyokban rendet fog teremteni.

Hogy erre mennyire hivatott ember ő, azt majd nyilvánosságra hozzuk, csupán egy kis kormányzó „akciót” bocsátunk előre, a mely egy sugarat vet a governatore „sajtópolitikájá”-ba, ami — melleleg legyen mondva — már sok migraint okozott neki és még fog is. Az az akció pedig a következő:

A kormányzó ur néhány parlamenti beszédet küldözgetett szét hivatalosan a fiumei állami tisztviselőknek megemésztés végett. Ez a néhány parlamenti beszéd pedig a fiumei irredentisták képviselőjének beszédjei, amelyekben egy sereg hirlapírón kívül neki ront a Pesti Hirlap-nak is, lévén ez a lap a fiumei magyarság érdekeinek országos mentősvára s a fiumei irredentisták aspirációinak és titkos, valamint nem titkos mozgalmainak kiméletlen leplezője.

A kormányzó ur tendenciája itt nyilvánvaló. Népszerűtlenné tenni Fiumében bizonyos újságírókat és a Pesti Hirlapot, amely az általa legázoltatott fiumei magyarságba erőt, lelkesedést és bátorságot önt a legválságosabb napokban. Ezt a kormányzó ur úgy köszöni meg hogy — a maga kisdéd módja szerint — darabont akciót indít.

Amint nekünk írják, a fiumei állami tisztviselők ezrei háborodnak fel az eféle manipulációkon, ami a Pesti Hirlap-nak fölötté nagy népszerűségét Fiumében még nagyobbá tette.

Mert ugyanabban az időben, amikor ezeket a beszéd pamlleteket ő excellenciája hivatalból, bérmentve, sáskaral gyanánt kibocsátja, megjelenik egy olasz újság hasábjain egy cikkben a következő kijelentés:

„A fiumei magyar állami tisztviselők az ország belsejéből ide importált bitang csirkefogók, akik itt büntetésből vannak.

Vajjon a kormányzó is büntetésből van Fiumében? Ezt kell hinnünk, ha az eféle gyalázatosságokért nem tud és nem mer, de nem is akar elégtételt venni. Nem is ilyen súlyos dologért egy magyar újságot, nyomdával egyetemben agyontapostat a kormányzó: az olasz sajtót pedig: felvirágoztatja. Ennek a dolognak azonban következménye lesz. A fiumei állami tisztviselők, amint nekünk írják, a napokban gyűlést tartanak, hogy a féktelen fiumei magyarellenes áramlatnak ezen legujabb megnyilvánulása ellen a legférfiasabban tiltakozzanak, — ha le nem inti őket gróf Nákó Sándor, aki még nem is régen véres kardot hurcolt végig a parlament folyosóján a fiumei magyarság érdekei ellen.

Ezek a „nyitány” egyes akkordjai an-

nak a komédiának, amit a kormányzó sajtópolitikának nevez . . .

Fiumében szépen virágzó magyar sajtó volt. Számos magyar újság és egy sereg újságíró védte oda lent a magyarság érdekeit: amig gróf Nákó Sándor nem szerencsételte a tengerpartot. Saját magának szerzett csömört a sajtó iránt, amikor installációjára magával édesgette az ország szervezett sajtóharamiáit, akik között a most lecsukatásra ítélt Garai Manó mester is „sikerese” szerepet játszott, summa-summarum kétezer korona erejéig „vágván” meg a „sajtógrófot.”

A Pesti Hirlap akkor nagy pusztítást is vitt végbe ezek között az urak között. De nem kevésbé küzdött Fiumében a Pesti Hirlap nyomán a Fiumei Hirlap is, amely előtt több magyar lap is létezett már Fiumében. A legelső magyar lapot a néhai Mócs Zsiga teremtette meg. Ez hetilap volt. Utána a Magyar Tengerpart keletkezett. Ez tizenöt évfolyamot ért meg hivatalos napsütésben s bizonyítéka volt annak, hogy Fiumében a magyarság körében másfél lustrumot át életben tud maradni magyar újság. De jött Nákó s ma is titok, miért szüntette meg ezt a lapot, ami az említett hivatalon kívül a légynek sem vétett. A Fiumei Szemle, amely igazán tárgyilagos cikkekben szállt sikra hetenkint az érdekeinkért, szintén a mostani kormányzó „égisze” alatt szűnt meg. A Fiumei Hirlap tartotta magát a legnyakasabban és ezt a kormányzónak nem is annyira kuruc-, mint inkább az örményfurfangja szüntette meg. Maradt még A Tengerpart, aminek az életbenmaradásához, szerencsére, kevés reménye volt a kormányzó urnak — s így az tulélt minden egyéb lapot s bizonyára tulélt még Nákó fiumei pünkösdi királyságát is. Ekkor kezdett bele a kormányzó az ő tulajdonképen való sajtópolitikájába. Nem siránkozott a sajtó romjain, mint egykor Marius Carthago elpusztult falai felett; hanem alkotott lapokat, bibliikus szólammal mondva: a saját képmására. Megalkotta először a Fiume című napilapot. Élt négy napot. Utána megcsinálta a Fiumei Naplót. Ez meg néhány hónapot élt. A saját pezsgős dáridóiról iratott benne szebbnél-szebb vezércikkeket; egy egész kollonás vezércik pedig — a rikaság-kedvelőknek jegyezzük fel — a kormányzó nevének csipkediszes uszályáról szólt, amelynek minden lebbenése a fiumei magyar érdekek rózsáskertjére árasztott — bizonyára parfümös — szellőt.

Ez mind a kormányzó sajtópolitikájához tartozott. Hízelegni kezdett benne a fiumei irredentistáknak is és egyszerre minden átmenet nélkül, személyi dolgokból kifolyólag, nekiment az olaszoknak. Nem merte bátran végigvinni a harcot, tehát csatát veszített: elfutott Nagyszentmiklóstra, ahol, mint a római Cincinatus, ő is megfogta az eke szarvát, igaz, hogy nem a sikereken megnyugodva, mint a hajdani római államférfi.

Ekkor, se szó, se beszéd: megszüntette a Fiumei Naplót. Maradt A Tengerpart. Ez szinmagyar, nemzeti irányban kezdte meg ekkor a küzdelmét a kormányzó ellen, aki időközben bocsánatot könyörgött ki magának a fiumei olaszság körében s azt nagy áron meg is kapta, a legválogatottabb eszközökkel iparkodott lehetlenné tenni a legutolsó magyar újságot. Segítségével széjjelszórtatták nyomdáját; munkatársait, mint a gonosztevőket, kitiltották

a város falai közül. A lap azonban megint megindult s hogy a kormányzó mégis becsületet szerezzen a fiumei magyar sajtónak, most megint szaporította lábzsurnáljainak a számát egyegyel, amely ezt a nevet viseli a homlokán: Fiumei Estilap.

Kinek kellett ez a lap? A fiumei magyarságnak nem. Nem olvassa senki, mert nem ir semmit. Nem ir pedig, mert az írói nem ismerik Fiumét; s nem ir, mert tilos. Hát akkor kinek kellett ez a lap? Megmondhatjuk. Kellott az autonóm-pártnak. Azt is megmondhatjuk, mi okból kellett? Mert az autonóm-pártnak nagy szüksége van egy olyan sajtóorgánusra, amelynek a révén hihetővé tudjuk tenni, hogy nincs államellenes mozgalmuk; hogy a fiumei irredentisták hasznosak nekünk; meg szükség volt erre a lapra azért, hogy a nagy tömegben levő fiumei magyar állami tisztviselőket letörje, elnémítsa.

De még valamiért kellett. Az autonóm-párt hivatalos lapjának nincs rendben a szénája s egy olyan újságra fáj a foga, amely nem is konkurrens s amelyet az ő nyomdájában állítanak elő drága áron. Gróf Nákó Sándor tehát egy „magyar” lapot csinált az autonóm-párt konyháján, ennek hivatalosának érdekében, ami egyebet se tett világléteében, mint ellenünk küzdött s amely most, a legutóbbi napokban is, gyalázatos sértéseket és rágalmakat szór a fiumei magyar állami tisztviselőkre. És itt megjegyezzük, hogy az említett kedvezményen kívül a fiumei kormányzóságtól az autonóm-párt hivatalos újságja, a Voce del Popolo évi tizenöt ezer korona titkos segélyt kap, amit havi részletekben nyugtáztak a kormányzó hivatalon.

A kormányznak azonban több pénze is van a fiumei kormányzó mániákus kedvteléseire. Hetven ezer koronát (Az összeg tudtunkkal jóval kevesebb. — A szerk.) dob ki most a legujabb hivatalos lapra, amely az eddig létezett fiumei politikai napilapok között méltán az angolkoros szerepét játszhatja. Egy-egy szerkesztője például — Zboray Aladár és Brájjer (nem tudom keresztnevét) — ezer-ezer koronát kapnak a tollukban lakozó némaságért havonta. Egy magyar ember beszélgetett velük a mindennapi kártyaasztalnál a Schenk-kávéházban.

— Mit fognak önök itt kezdeni?

— Hallgatunk.

— Jöhet azonban idő, amikor a legjamborabb magyarnak is fölfordul itt az epéje.

— Mi akkor is hallgatunk. Mert a legszébb zurnalisztikai erény a hallgatás. — mondották Zboray Aladárék, a tradíciókon nyargalva; s ha tekintetbe vesszük azt, hogy csakugyan mennyit hallgatnak, el kell ismerni, megérdemlik a fejedelmi honoráriumot.

Némi közünk van ehhez, azon a révén, hogy az állam pénzt pazarolják arra a süket-némára, amit Fiumei Estilapnak neveznek s ami az autonóm-pártnak magyar köpenye burkolt esti — hallgatója. Nincs is jobb mód bizonyos érdeket elföldelni, mint hallgatag zurnalisztikai tollakat beszerezni. A sajtópolitika hegedűjén pedig csak huzasson a kormányzó s kívánjuk hogy elég ropogós ezrese legyen — a cigányoknak.

Korcsmáros Nándor.

Távirat ◀▶ Telefon.

A képviselőház ülése.

BUDAPEST, július 6. A képviselőház mai ülésén Návay Lajos elnököl. Harmadszori olvasásban elfogadják a végrehajtási törvényjavaslatot. Ezután áttérnek a birtokrendezés módosításáról szóló törvényjavaslat tárgyalására. Ferenczy Géza előadó ismerteti és elfogadásra ajánlja a javaslatot. Bredicanu Korjolan elfogadja a javaslatot, de kéri a kormányt, hogy a nemzetiségekkel épp oly méltányosan bánjon, mint a magyarokkal.

Artim Mihály kívánja, hogy az állami birtokbérletekből a nemzetiségek is kapjanak. Wekerle Sándor miniszterelnök megnyugtatótja a két nemzetiségi felszólalót s kijelenti, hogy a nemzetiségek nyugodtak lehetnek, velük a legméltányosabban bántanak.

Közbeiktalanak:

— Ezt üzenjék meg Björnsonnak. Breoicianu kijelenti, hogy a válasz megnyugtató.

A Ház a javaslatot általánosságban elfogadja.

A részletes tárgyalásnál Nagy György és Bredicanu módosítást ajánlanak.

A Ház azonban minden változtatás nélkül fogadja el a javaslatot részleteiben is. Ezzel az ülés véget ért.

A gázgyári munkások és a katonaság.

BUDAPEST, jul. 6. A sztrájkoló gázgyári munkások gyűlést tartottak, amelyen elhatározták, hogy egy küldöttség útján memorandumot fognak belügyminiszternek átnyújtani, amelyben kívánni fogják a katonaságnak a gyárból való eltávolítását s amíg ez meg nem történik, békes megegyezésről nem lehet szó.

Tűz egy vegygyárban.

BUDAPEST, jul. 6. A Hazolinszky-féle vegygyárban ma robbanás következtében tűz támadt, amely nagy pusztítást vitt végbe. A kivonult tűzoltóság csak nehezen sikerült a tüzet lokalizálni. A kár igen nagy.

Hazatérés.

TRIESZT, jul. 6. A Cunard hajóstársaság „Slavonia” gőzöse tegnap délután 5 órakor Triesztbe érkezett 165 visszavándorlóval, akik között kilenc első osztályú utas van. A hazatértek közül százharminckilencen magyarországi illetőségűek, akik vasuton Fiuméba indultak s onnan hazafelé szédlednek. A hajó 809 utast vett föl Newyorkban, akik közül 644 Nápolyban szállt partra.

Az angol hajóraj Triesztben.

TRIESZT, jul. 6. A földközi tengeri angol hajóraj ma délután Charles Drwy ellentengernagy parancsnoksága alatt ideérkezett. A hajóraj fogadtatása nagy ünnepséggel fog folyni. Holnap reggel a Sanita riván egy század katonaság fog tisztelegni az angol parancsnok előtt, aki ezután a hatóságok fejénél tesz majd látogatást. Ugyancsak holnap a tengerészeti állomásparancsnok és Conarde ellentengernagy dinert ad a Villa Neckerben az angol vendégek tiszteletére. Ezenkívül szerdán a helytartó és a trieszti polgármester vendégeli meg az angolokat. Az angol hajóraj parancsnoka szintén dinert ad vezérhajóján.

Thán Károly meghalt.

BUDAPEST, jul. 6. Thán Károly, a kitűnő tudós, a tudományos akadémia másodelnöke, aki a minap vonult nyugalomba, ma meghalt. Thán Károlyt nemrég baloldali szélhűtés érte, s azóta betegeskedett. Halála tudományos körökben általános részvételt kelt.

Vasuti szerencsétlenség

BÉCS, jul. 6. Az innen me reggel indult 113. számú személyvonat a pályaudvartól nem messze összeütközött egy tehervonattal. Husz utas megsebesült.

Rettentő bányaszerencsétlenség. PÉTERVÁR, jul. 6. Az oroszországi Nyuzojkában rémes bányakatasztrófa történt. Edig 228 ember holtestét hozták felszínre.

Telefon-számok:

Szerkesztőség 954
Kiadóhivatal 229
Nyomda 920

CIGALE

tengeri fürdő

Lussinpiccolo mellett. — 200 kabin.

VILLA TRIESTE - Lido Velence

Elsőrangú Maison Meubléé. Előkelő csendes ház.

Tulajdonos: Dr. Janovitz Guido orvostudor.

Rendelés a villában d. e. 11—12 és d. u. 3—4 órákor.

GRADO TENGERI FÜRDŐ

Goldberger szálló és étterem

a fürdővel szemben tengeri kilátással.

Villanyvilágítás.

Kitűnő bécsi és magyar konyha.

Goldberger vendéglője - Trieszt.

TRIESZT, Piazza della Borsa 7 l.

Irodába magyarul értő kisasszony ke-restetik. Cim a kiadohivatalban.

VARIETÉ INTERNAZIONALE

Esténcént kiváló művészierők fellépte

Via Alessandrina 3. Kezdeté 9 órákor.

Tavaszi csapolás!

Szt. Jstván védjegyű

Dupla-Malátasör

Az összes duplamalátasörök ősforrása

Naponta friss csapolása

a „Magyar Vendéglő-ben (Riva Szápary) a

De La Ville szálló éttermében,

Cantrida fürdő

nagy vendéglőjében, a

Gambrinus Buffet-ben

(Via del Lido) és a

Grünfeld-félevendéglőben

a vasuti állomással szemben.

Halál a poloskákra!!!

DESODEROL

az egyetlen radikális szer poloskák és más férgek ellen. Ragados betegségek ellen fertőtleníti. Elárusító

Graf A. Fiume Riva Canale Telef. 622.

Literje K 1.50 házhoz szállítva.

Lakások fertőtlenítése elvállaltatik.

Első fiumei magyar uri és női fodrász terem az Adria Palotában.

Külön női teremben hajmosás, fésülés, és mindennemű modern hajmunkák végzetnek.

Az uri teremben pontos és jó kiszolgálás.

„De la Ville“

szálloda, kávéház és étterem.

FIUME, Deák-korzó.

Az átutazó és a helybeli magyar-ág legnagyobb és legkedveltebb találkozó helye.

Tulajdonos
Szentgyörgyi Ferenc.

Catti György utóda

cs. és kir. udvari szállító

GYÓGYSZERTÁRA

a városi torony mellett.

Ajánlja magát minden orvosi rendelés azonnali és exakt elkészítésére. Kapható minden gyógyszerészeti különlegesség, gyógyszerzappanok, az összes ásványvizek, toalettcikkek és szépitőszerek stb. stb.

A FIUMEI KERESKEDELMI BANK

RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

ADRIA PALOTA FIUMÉBAN ADRIA PALOTA

betétkönyvek és folyószámlák után

4% netto kamatot

térít meg felelnek.

A járadékadót a bank önmaga viseli.

Használt és új zsákok raktára.

Bel- és külföldi gyártmányu új és használt zsákok vétele és eladása.

Rupnik Emil

Ürményi-tér 6. sz. Steinmann-féle ház.

Telefon 226. sz.

Nyomdai tanoncot

lehetőleg magyar családból felvesz A Tengerpart nyomdája.

Az új bérlő által teljesen újjáalakított
és kiválóan vezetett

THERAPIA PALACE

CIRKVENICÁBAN

kitünő ellátást és kifogástalan kényelmet
nyújt mérsékelt áron.

Villanyvilágítás, házi fürdők, remek fő-
vényü tengeri fürdő, saját tehenészet,
jéggyár stb. Orvos a házban.

Felvilágosításokkal készséggel szolgál

Az Igazgatóság.

Wellmann Testvérek

Vas- és fémáru kereskedés

Via del Pozzo 2 — FIUME — Telefon száma 19.

Raktárak: Via delle Pile 4 és Scoglietto 2. sz.
ajánlják dusan felszerelt raktárakat hazai gyártmányu

Excelsior zománcedényekben

Berndorfi Krupp-féle nickel-edényekben

és mindenféle konyha- és háztartási cikkekben.

MIRAMARE NAGYSZÁLLÓ

CIRKVENICÁN.

Nyári és téli üdülőhely és tengeri fürdő.

A szálloda közvetlenül a tengerparton,
— a fürdő közelében fekszik. —

Modern berendezés. — Kávéház és étteremmel.

Lift. — Villanyvilágítás. — Olvasó terem.

Hidegvízgyógyintézet. — Meleg házi fürdők.

Figyelmes kiszolgálás

Mérsékelt árak.

Porto-Ré

(Kraljevica)

LIBURNIA SZÁLLÓ

tengeri fürdő remek hullámveréssel.

Gőzösön 40 percnyire Fiumétól.

Pormentes levegő. Gyönyörű fekvés.

Teljes ellátás mérsékelt áron.

KITÜNŐ KONYHA!

FÜRDŐK ÉS ORVOS A HÁZBAN!

SPORT VENDÉGLŐ

Fiume, via Germania 2 a Jellačić kaszárnya mellett.

Izletes magyar konyha. - Kitünő borok.

Kőbányai Polgári Sör.

WEISZ JENŐ vendéglős.

Grand Hotel Zehentner

elsőrangú szálló és penzió

ABBAZIA

szemben a mólóval.

52 szoba. Tengeri és édesvíz fürdők a

házban. Villamos világítás. Cukrászda.

Klubbhelyiség.

Maluszewszki Szaniszló

CENTRAL KÁVÉHÁZA

és cukrászdája

CIRKVENICA

közvetlenül a tengerpart mellett.

Kitünő italok és frissítők.

Legfinomabb cukorsütemények.

TIROLESE VENDÉGLŐ

Fiume, Corso az Adamich térrel szemben.

Kitünő ételek és italok a nap minden szakában. Remek halak

Az idegenek találkozó helye.

ROYAL SZÁLLÓ FIUME

Via Andrassy, — Telefon 121 sz.

Központi fekvésű, elsőrangú új családi szálloda
a villamos vasut mentén. Villamos világítás,
lift, fürdőszobák stb. stb.

Table D'Hôte külön asztalokon.

HEIM F. 20 éven át a fiumei Deák-szálló tulajdonosa.

CRNKOVIĆ

szálloda, penzió és kávéház.

CIRKVENICA.

A fürdő központján, közvetlen a tengerpart
mentén, a mólótól 2 pezcnyire

Kitünő magyar és német konyha.

Kitüntetve a német orvos kong-
resszus által.

Eredeti magyar és német fajborok va-
lamint Müncheni és- Pilseni sörök.

Utazóknak és kirándulóknak kiválóan
alkalmas hely.

Olcsó árak.

Pontos kiszolgálás.

Tulajdonos: CRNKOVIĆ JÓZSEF.

KIADÓTULAJDONOS: „A TENGERPART” LAPKIADÓ VÁLLALAT.

A fiumei közönség és az

idegenek figyelmébe!

—o—

A legelső rendű uri és női

divat-különlegességek

Fiumében kizárólag

Alpron Attilio

czégnél a Corsón kaphatók.

Dr. Krisković Vladimir

fogorvosi műterme

FIUME,

Via del Porto I. I. emelet

Specialista aranyfogak s koronák bete-
vésében. Fájdalom nélküli műtétek.

Rendelés d. e. 8—12

és d. u. 2—6 órákor.

ADRIA ÉTTEREM

— FIUME, —

Piazza Elisabetta. o—o—o Via Adamich.

A város központjában.

Idegenek találkozó helye.

Kitünő konyha.

Minden időben friss halak.

Felölös szerkesztő: Kovács Ferenc.

NYOMATOTT A QUARNERO NYOMDÁBAN FIUME.

A kinek tartós jutányos szoba-
festő, olajmázoló vagy cimfestő
munkára van pontos időben
szüksége forduljon

Altberger Ignác

első fiumei magyar szoba- s cim-
festőhöz Via Sanità (Adria palota)
Telefon 923.

FÉRFI RUHÁT VESZ ÉS ELAD
és olcsón tisztít s javít szakszertien
férfi- s női ruhát

RADAKOVICS DÁNIEL FIUME

Vicolo dell' Ospedale 30
(Hungária szállóval szemben.)

Olcsó cipő

Nagy vétel folytán bámulatos olcsón
ad el férfi- női- és gyermek cipőket
Szekulesz Sándor japán és kínai áruház
FIUME, Via Ajessandrina I.